

Előszó

Egy 1907. október 1-i levelében Carl Gustav Jung beszámol Ferenczi Sándornak arról, hogy Zürichben létrehoztak egy „freudista társaságot”, majd hozzáteszi: „Ajánlanám Önnek is, hogy csináljon valami hasonlót, ha majd több embert csábított már el Freudnak.” (Jung 1992, 140)¹. Hat évvel később, 1913. május 19-én Ferenczi elnökletével megalakult a Nemzetközi Pszichoanalitikus Egyesület budapesti helyi csoportja, a Magyarországi Pszichoanalitikai Egyesület, október 30-án pedig, élén Ernest Jones-szal, létrejött, London Psychoanalytical Society néven, a londoni csoport, későbbi nevén a British Psychoanalytical Society.²

1926-ban egy Amerikában tartott előadásában így emlékezett vissza Ferenczi a pszichoanalitikus mozgalom kezdeteire, az egyesület-alakítás időszakára: „Csupán egy maréknyi, a világ különféle tájain szétszórta pionír voltunk, – tábornokok hadsereg nélkül, mégis telve reménnyel és optimizmussal munkánkat illetően” (Ferenczi 2005, 98)³.

Ma, száz évvel később elmondhatjuk, hogy Ferenczi optimizmusa nem volt jogosulatlan. A „tábornokok”, Freud, Jung, Ferenczi, Jones és társaik – függetlenül attól, hogy későbbi pályafutásuk és egymáshoz való viszonyuk miképpen alakult – heroikus munkát végeztek. Nekik köszönhető, hogy a pszichoanalízis élő és fejlődő tudományos, kulturális és szellemi projekt maradt mindmáig, annak ellenére, hogy „hadseregek” helyett többnyire csak „partizánok” szegődtek mögéjük.

Lapunk, az Imágó Budapest, illetve annak elődje, a Thalassa, amely 2014-ben ünnepli alapításának 25. évfordulóját, kezdettől fogva feladatának tekintette, hogy a pszichoanalízist mint élő és fejlődő projektet mutassa be, a gyökereket, a hagyományokat éppúgy, mint a későbbi fejleményeket, irányokat és elágazásokat; a vitákat, konfliktusokat és kritikai reflexiókat éppúgy, mint a tudományos és szellemi kihívásokra adott válaszokat. A 2011 óta megjelenő Imágó Budapest eddigi számai olyan témákkal foglalkoztak, mint az idegtudományok és a modern fenomenológia viszonya a pszichoanalízishez; vagy az okkultizmus, a tömeg-

¹ Jung, C. G. (1992). Levelei Ferenczi Sándorhoz, *Thalassa*, 3(1):140-142.

² A magyar egyesület megalakulásával részletesen foglalkozom „Tábornokok hadsereg nélkül.” A Magyarországi Pszichoanalitikai Egyesület megalakulásának háttere és előzményei c. tanulmányomban, amely a *Lélekelemzés*-ben fog megjelenni 2014-ben.

³ Ferenczi, S. (2005). Gulliver-fantáziák. *Thalassa*, 16(1):98-115.

kultúra, a kreativitás és a zene pszichoanalitikus megközelítésének lehetősége. 2013-ban jelent meg első online számunk, amely filmalkotások pszichoanalitikus orientációjú elemzéseit tartalmazza (<http://imagobudapest.imagoegyeselet.hu/>).

Folyóiratunk jelen, dupla száma – változatlan, huszonöt éve folyamatosan képviselt szellemben – arra vállalkozik, hogy sokoldalú képet adjon a magyarországi pszichoanalízis történetéről, hatásáról, eredményeinek interpretációiról és alkalmazásairól. A tanulmányok fő fókuszában Ferenczi Sándor munkássága áll. Joan Raphael-Leff tanulmánya Ferenczi felismeréseinek és újításainak elméleti jelentőségét vizsgálja, Meira Likierman Ferenczi Melanie Klein tevékenységére gyakorolt hatását elemzi. Ferenczi traumafelfogásának mai alkalmazási és továbbgondolási lehetőségeit példázza Rachel Rosenblum Sarah Kofman életét és műveit elemző dolgozata, Kovács Petra és Lénárd Kata filmelemzése, valamint Kroó Adriennek a kínzamon átesett menekültekkel végzett munkájáról szóló írása. Az irodalmi párhuzamokat vizsgálja Hárs György Péter Karinthy Frigyes és a pszichoanalízis kapcsolatáról szóló tanulmánya. Hárs György Péter másik írása Ferenczi Thalassa-konceptiójának egy lehetséges forrására, Babits Mihály egyik tanulmányára hívja fel a figyelmet.

A magyarországi pszichobiográfiai kutatásokról ad összefoglaló áttekintést Kőváry Zoltán dolgozata, amelynek fókuszában a pszichoanalízis budapesti iskolája egy másik jeles képviselőjének, Hermann Imrének a munkássága áll. Hermann Bolyai János felfedezéseiről szóló pszichobiográfiai írásait vizsgálja a matematikus szempontjából Surányi László. Tom Keve Ferenczi matematikára vonatkozó megjegyzéseit értelmezi, széles ívű tudomány- és eszmetörténeti, valamint biográfiai összefüggésben elhelyezve őket.

Jelen számunkban két olyan, eddig publikálatlan Ferenczi-szöveget is közlünk, amely jól tükrözi szerzőjük politikai és társadalmi kérdésekben vallott felfogását. A szövegek hátterét és lehetséges forrásait Erős Ferenc írása világítja meg.

Az Imágó Budapest jelen száma a londoni Imago International közreműködésével, anyagi és szellemi támogatásával született meg, amelyért köszönetet mondunk Székács-Weisz Juditnak és Tom Kevének, akik egyúttal lapunk szerkesztőbizottságának tagjai is. A szám létrejöttében nagy szerepe volt a londoni Karnac kiadónál 2012-ben kettejük szerkesztésében megjelent két Ferenczi-kötetnek, amelyből több tanulmányt átvettünk, valamint a 2013-ban angolul is megjelent Ferenczi-Jones levelezésnek. Székács-Weisz Judit bevezető helyett írt sorai további adalékokat nyújtanak a magyar pszichoanalízis angliai recepciójának, s nem utolsósorban Ferenczi és családja brit kapcsolatainak megismeréséhez.

Budapest, 2013. december 20.

Erős Ferenc